

Traumatudatos megközelítés a szenvedélybeteg-ellátásban: szemléleti keret és kutatási kérdések találkozása

Gubucz-Pálfalvi Sejla (PhD hallgató) ¹, Prof. Dr. Kurimay Tamás ² Dr. Danis Ildikó^{1,3}

¹Semmelweis Egyetem Doktori Iskola, Mentális Egészségtudományok Tagozat, Interdiszciplináris Társadalomtudományok Program; Budapest

²Észak-budai Szent János Centrumkórház, Budai Családközpontú Lelki Egészség Centrum; Budapest

³Semmelweis Egyetem, Egészségügyi Közzolgálati Kar, Mentálhigiéné Intézet, Budapest

A traumatudatos megközelítés a függőséget nem elszigetelt tünetként, hanem olyan válaszként értelmezi, amely egy komplex, kapcsolati, élettörténeti és neurobiológiai háttérben gyökerezik. A szenvedélybetegség nem csupán szerhasználati probléma, hanem a genetikai predispozíciók, az agyi áramkörök, a környezeti hatások és életúti tapasztalatok kölcsönhatásainak eredménye. A traumatudatos szemlélet középpontjában annak elismerése áll, hogy a gyermekkori ártalmas élmények (ACEs), valamint a későbbi életút során jelen lévő traumatikus tapasztalatok, stresszhelyzetek, illetve a protektív és kompenzáló tényezők (PACEs) – köztük a pozitív gyermekkori élmények – hosszú távon hatással vannak nemcsak a szerhasználat kialakulására, hanem a változással kapcsolatos motivációra és így a terápiás kapcsolat minőségére, többek között a felépüléshez kapcsolódó terápiás elkötelezettségre is.

Az előadás részeként egy folyamatban lévő országos, reprezentatív kutatás vizsgálati modellje is bemutatásra kerül, amely a gyermekkorban és az életúton bekövetkezett élmények, valamint az alkoholfogyasztás, a sóvárgás, a viselkedésváltozási hajlandóság és a mentális jóllét összefüggéseit térképezi fel. A cél nem az előzetes eredmények ismertetése, hanem annak bemutatása, hogyan illeszkednek a vizsgált kérdések a traumatudatos szemlélethez: milyen élmények állhatnak összefüggésben az alkoholfogyasztási szokásokkal, a sóvárgás mértékével, a változási hajlandósággal és a segítségkéréssel. A traumatudatos gondolkodás ugyanis azt feltételezi, hogy a változási motiváció és az ellátáshoz való viszony nem független az egyén múltbeli tapasztalataitól.

Az előadás célja annak hangsúlyozása, hogy miért is szükséges, hogy a traumatudatos gondolkodás és a traumainformált ellátás a szenvedélybeteg-ellátás rendszerszintű alapelvevé váljon.

Kulcsszavak: traumatudatos szemlélet, szenvedélybetegség, gyermekkori ártalmas élmények (ACEs), protektív és kompenzáló tényezők (PACEs), motiváció